

Memo

Van: John Boers, penningmeester

Aan: ALV

Datum 1 maart 2022

Onderwerp: Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR)

1. Inleiding

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) is op 1 juli 2021 in werking getreden. De WBTR is bedoeld om wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, misbruik van positie en andere ongewenste activiteiten binnen besturen te voorkomen. Met deze wet veranderen de regels voor het bestuur van de rechtsvormen vereniging, stichting, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij.

Wanneer het noodzakelijk is dat de statuten moeten worden aangepast, hoeft dat niet voor 1 juli 2021 te gebeuren. Statutenwijzigingen zijn niet meteen noodzakelijk. Bij een eerstvolgende statutenwijziging kunnen deze aangepast worden aan de WBTR.

De hoofdpunten van de WBTR zijn:

- Bestuursmodel
- Regeling om zo goed mogelijk de bestuurstaak te vervullen
- Verbod op persoonlijke belangen
- Verplichte regeling voor niet kunnen uitoefenen van de functie
- Verbod op meer stemrecht bestuurder
- Aanpassing aansprakelijkheid
- Bindende voordracht
- Raadgevende stem

2. Samenvatting

Met de invoering van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen per 1 juli 2021 veranderen de regels voor het bestuur van onder meer verenigingen teneinde wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, misbruik van positie en andere ongewenste activiteiten binnen besturen te voorkomen. Door de aangescherpte aansprakelijkheidsstelling brengt vrijwillig besturen vanaf 1 juli 2021 een hoger risico met zich mee. Ondanks het feit dat het risico van bestuurders in beginsel door de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering van de gemeente is gedekt dient onze vereniging haar interne beheersing op orde hebben.

Nagegaan is of de Statuten en het Huishoudelijk Reglement voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen. Hierbij is gebleken dat de Statuten geen onmiddellijke aanpassing behoeven, het Huishoudelijk Reglement op een aantal punten moet worden aangepast en dat een vastlegging van de huidige procedures omtrent financieel beheer in een Reglement Financieel Beheer noodzakelijk is.

Een aangepast Huishoudelijk Reglement (wijzigingen in rood) en een Reglement Financieel Beheer is ter goedkeuring bij dit memo gevoegd.

3. Beschouwing

Hieronder worden per punt de eventuele gevolgen voor onze vereniging besproken.

Bestuursmodel

De meeste vrijwilligersorganisaties, zoals ook onze vereniging, kennen een collegiaal bestuur. In de WBTR krijgen organisaties de mogelijkheid om voor een ander bestuursmodel te kiezen. Er kan gekozen worden voor een Raad van Toezicht of Raad van Commissarissen, of voor een monistisch bestuursmodel, waar de uitvoerende en controlerende taken (toezicht) in één bestuur over verschillende bestuurders verdeeld zijn. Een organisatie met een collegiaal bestuur, die voor een ander model wil kiezen, zal de statuten moeten aanpassen.

Impact HKB: gegeven de aard en omvang van onze vereniging lijkt mij het intern toezicht via de Algemene Vergadering en de Kascontrolecommissie voldoende geregeld en voldoet het huidige bestuursmodel.

Advies: aanpassen bestuursmodel is niet nodig.

Regeling om zo goed mogelijk de bestuurstaak te vervullen.

Bestuurders hebben de verplichting hun taken behoorlijk te vervullen en kunnen daar op worden aangesproken. Die behoorlijke taakvervulling houdt in dat een bestuurder in elk geval handelt in overeenstemming met het statutaire doel en zich houdt aan in de wet en statuten omschreven verplichtingen. Het belang van de rechtspersoon staat voorop. Dus niet het belang van de bestuurder. Tot een behoorlijke taakvervulling van bestuurders behoren in ieder geval:

- Bestuurders zijn bekend met de statuten, Huishoudelijk Reglement en andere bepalingen van de organisatie.
- Bestuurders gaan geen (financiële) verplichtingen aan namens de organisatie waarvan bekend is dat de organisatie die niet kan nakomen.
- Bestuurders nemen maatregelen tegen voorzienbare (financiële) risico's. Denk bijvoorbeeld aan organisatorische voorzieningen of verzekeringen.
- Bestuurders vergewissen zich ervan dat collega-bestuurders hun taken en verplichtingen kunnen uitvoeren en dat het door een medebestuurder gevoerde beleid op zijn beleidsterrein niet tot risico's voor de organisatie leidt.
- Bestuurders vergaderen regelmatig en leggen onderling verantwoording af over de uitvoering van de taken.
- Bestuurders zijn goed geïnformeerd over besluiten die genomen worden en leggen die vast. Wanneer er geen overeenstemming is, worden de bezwaren van bestuursleden ook schriftelijk vastgelegd (onder andere in notulen).
- Bestuurders van organisaties die verplicht zijn om de balans of andere financiële gegevens openbaar te maken, doen dat op tijd en volgens de regels.

Impact HKB: deze verandering geldt automatisch. Aanpassen van de statuten is niet nodig.

Advies: om een behoorlijke taakvervulling verder te waarborgen wordt voorgesteld een aantal financiële afspraken binnen het bestuur nader vast te leggen in een Reglement Financieel Beheer.

Verbod op persoonlijke belangen.

Een bestuurder moet te allen tijde in het belang van de organisatie beslissen. Een bestuurslid dat een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een bestuursbeslissing, neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover. Van persoonlijk belang is bijvoorbeeld sprake als de rechtspersoon de partner of familie van een bestuurder wil inhuren voor een klus.

Als alle bestuurders in een vereniging een tegenstrijdig belang hebben dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de algemene vergadering van de vereniging.

Impact HKB: deze verandering geldt automatisch. Aanpassen van de statuten is niet nodig.

Advies: voorgesteld wordt in het Huishoudelijk Reglement het volgende op te nemen:

“Artikel 2

b. Een bestuurslid dat een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een bestuursbeslissing, neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover.

In het geval dat alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de Algemene Vergadering.”

Verplichte regeling voor niet kunnen uitoefenen van de functie (ontstentenis- en belet regeling)

De WBTR verplicht organisaties een ontstentenis- en belet regeling in de statuten op te nemen. Van ontstentenis is sprake als een bestuurder ophoudt bestuurder te zijn. Met belet wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurder tijdelijk zijn functie niet kan of niet mag uitoefenen. Zo'n regeling is bedoeld om de activiteiten van de organisaties door te laten gaan bij afwezigheid van één of meer bestuursleden. Gebruikelijk is dat de overige bestuurders (tijdelijk) bij afwezigheid van een of meer bestuurders met het besturen belast zijn. In de situatie dat er nog maar 1 bestuurder over is of alle bestuurders weg zijn, dan is de opdracht aan de Algemene Vergadering om een persoon aan te wijzen die de organisatie bestuurt.

Impact HKB: het overgangsrecht van de WBTR geeft aan dat je deze nieuwe regel over wie beslissingen mag nemen als bestuurders dit niet kunnen, uiterlijk bij de eerstvolgende statutenwijziging in de statuten moet opnemen.

Advies: voorgesteld wordt in afwachting van de statutenwijziging de volgende regel in het Huishoudelijk Reglement op te nemen:

“Artikel 7

a. Bij belet van een bestuurslid worden de taken van dit bestuurslid door een door het bestuur aan te wijzen bestuurslid waargenomen. Het waarnemend bestuurslid verkrijgt tevens het stemrecht van het afwezige bestuurslid.

c. Wanneer het bestuur door ontstentenis of belet uit minder dan twee leden bestaat berust het bestuur tijdelijk bij de door de Algemene Vergadering aan te stellen Wervingscommissie (conform

Artikel 7 Huishoudelijk Reglement) of door deze commissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aanwezige personen met een bestuurder gelijkgesteld.”

Verbod op meer stemrecht bestuurder

Volgens de WBTR mag een bestuurder van een vereniging niet meer stemmen uitbrengen dan de andere bestuursleden gezamenlijk. Als er bijvoorbeeld 2 bestuursleden zijn dan mag 1 van de 2 bestuurders geen extra stem hebben. Deze bepaling ligt in het verlengde van de eis dat bestuurders zich naar het belang van de rechtspersoon en de met haar verbonden onderneming of organisatie moeten richten. Dit belang moet zo objectief en neutraal mogelijk worden gediend.

Impact HKB: de statuten bevatten geen bepalingen c.q. beperkingen omtrent het stemrecht van bestuurders.

Advies: geen aanpassing van de statuten nodig. Voorgesteld wordt de volgende regel in het Huishoudelijk Reglement op te nemen:

“Artikel 7

b. Een bestuurder mag niet meer stemmen uitbrengen dan de andere bestuursleden gezamenlijk.”

Aanpassing aansprakelijkheid

Een bestuurder is wettelijk verplicht om zijn taken behoorlijk te vervullen. Wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur en er ontstaat schade, kan de bestuurder voor die schade aansprakelijk gesteld worden. Het gaat hierbij niet om kleine fouten, maar ernstig verwijtbaar handelen. In de WBTR wordt dat geëxpliciteerd: dat bij een faillissement bestuurders die zich schuldig maken aan fraude of andere vormen van ernstig taakverzuim hoofdelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden. De curator moet deze oorzaak aantonen.

Het is een verzwaring van de aansprakelijkheid voor bestuurders, omdat je persoonlijk meer risico loopt. Van onbehoorlijke taakvervulling is sprake als je bijvoorbeeld de jaarrekening niet deponereert, de administratie niet deugt of je overeenkomsten aangaat waarvan je weet dat de rechtspersoon die niet kan nakomen. Aansprakelijkheid op basis van onbehoorlijke taakvervulling bestond al voor bestuurders en commissarissen van nv's, bv's en commerciële verenigingen en stichtingen. Vooral voor niet-commerciële rechtspersonen betekent de uitbreiding van de aansprakelijkheid een verhoging van persoonlijke risico's. Vrijwillig besturen brengt vanaf 1 juli 2021 dus een hoger risico met zich mee.

Impact HKB: van de gemeente Baarn is een bevestiging ontvangen dat bestuurders voor de bestuurdersaansprakelijkheid gedekt zijn door de vrijwilligersverzekering.

“De nieuwe wetgeving heeft geen invloed op de dekking van de vrijwilligersverzekering. De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering dekt de aansprakelijkheid van de bestuurder op basis van wet- en regelgeving. De wet wijzigt, de polis volgt deze wetswijziging.

Als een bestuurder zich na 1 juli 2021 niet houdt aan de regels van de wet WBTR en dat leidt tot bestuurdersaansprakelijkheid dan is er secundaire dekking (vangnet) op het onderdeel bestuurdersaansprakelijkheid van de VNG Vrijwilligersverzekering voor de vrijwillige bestuurder/toezichthouder. Doel is waar mogelijk de vrijwilliger niet in de kou te laten staan. Ons advies is om problemen te voorkomen en aandacht te besteden aan deze wet. Regel een goede vastlegging. Voorkom een ondoorzichtige administratie of onduidelijke financiële transacties. Ook bij vrijwilligerswerk.”

In de huidige statuten is vastgelegd dat het bestuur voorafgaande goedkeuring van de ALV behoeft *“tot het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bewaren van registergoederen, het sluiten van overeenkomsten waarbij de vereniging zich als borg of medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt, alsmede het aanvaarden van schenkingen, erfstellingen en legaten onder enigerlei last. Op het ontbreken van deze toestemming kan door en tegen derden beroep worden gedaan.”*

Advies: om een behoorlijke taakvervulling verder te waarborgen wordt voorgesteld een aantal financiële afspraken binnen een bestuur nader vast te leggen in een Reglement Financieel Beheer.

Bindende voordracht

Wanneer er bij het benoemen van nieuwe bestuurders maar 1 kandidaat is, wordt in de regel besloten deze kandidaat als bestuurder aan te stellen. Dit bindende karakter van de voordracht kan door de ALV worden opgeheven door een 2/3 meerderheid.

Impact HKB: de statuten noch het Huishoudelijk Reglement bevatten een bepaling ten aanzien van bindend karakter van de voordracht en het door de ALV opheffen van het bindende karakter van de voordracht bij het benoemen van een nieuwe bestuurder

Advies: in het Huishoudelijk Reglement de volgende regel op te nemen:

Artikel 7

c. Indien slechts 1 kandidaat voor een bestuursfunctie wordt voorgedragen wordt besloten deze kandidaat als bestuurder aan te stellen. Dit bindende karakter van de voordracht kan door de Algemene Vergadering worden opgeheven door een tweederde meerderheid.”

Raadgevende stem

Op grond van de WBTR hebben bestuurders van verenigingen een raadgevende stem in algemene vergaderingen. Daarmee kunnen bestuurders in de Algemene Vergadering hun visie geven op voorgenomen besluiten, zodat daar rekening mee gehouden wordt. Wanneer bestuurders niet de kans krijgen of hebben hun advies te geven dan kan het besluit ongedaan gemaakt worden. Hetzelfde geldt voor besluiten die buiten de Algemene Vergadering zijn genomen.

Impact HKB: in de statuten staan geen beperkingen voor onze bestuurders. Alle bestuurders worden bij alle besluiten betrokken en kunnen advies geven zowel in het bestuur als in de ALV.

Advies: geen actie nodig

Gebruikte bronnen:

- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
dd 11-12-2020

Wet van 11 november 2020 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek in verband met de uniformering en de verduidelijking van enkele bepalingen omtrent het bestuur en de raad van commissarissen van rechtspersonen (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen)

- Kamer van Koophandel “Dit betekent de WBTR voor je organisatie” door: Sergej Schuurman 16 juni 2021

- NOV Platform Vrijwillige Inzet “Checklist WBTR”